

ส่วนที่ 1 บทนำ

การปฏิรูปประเทศ เป็นการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขประเด็นปัญหาและอุปสรรคเร่งด่วน ในช่วง 5 ปีแรกของยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อให้รากฐานการพัฒนามีความมั่นคง เหมาะสม สอดคล้องกับบริบทประเทศ และพร้อมขับเคลื่อนประเทศให้บรรลุเป้าหมายและวิสัยทัศน์ตามยุทธศาสตร์ชาติ โดยเป็นการมุ่งเน้น การแก้ปัญหาเชิงโครงสร้าง การปรับเปลี่ยนและลดอุปสรรค “วิธีและกระบวนการ” หรือ “กลไก” หรือ “กฎระเบียบ” ที่สำคัญ เพื่อให้การดำเนินงานของทุกภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องนั้นสะดวก มีประสิทธิภาพ และบรรลุผลอันพึงประสงค์ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 หมวด 16 การปฏิรูปประเทศ และสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติและยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งพระราชบัญญัติ แผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. 2560 ได้กำหนดให้จัดทำแผนการปฏิรูปประเทศ แต่ละด้านให้สอดคล้องกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ โดยให้หน่วยงานของรัฐทุกหน่วยงานมีหน้าที่ ดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการปฏิรูปประเทศเพื่อให้การปฏิรูปประเทศบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามระยะเวลา ที่กำหนดไว้ในแผนการปฏิรูปประเทศ

แผนการปฏิรูปประเทศ ได้ประกาศใช้ในราชกิจจานุเบกษารั้งแรก เมื่อวันที่ 6 เมษายน 2561 เพื่อดำเนินการตามเป้าหมายประสงค์ของรัฐธรรมนูญฯ และได้มีการปรับปรุงให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ โดยได้ประกาศบังคับใช้แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) เมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2564 ซึ่งนับจากห้วงเวลานี้ไปจนถึงสิ้นสุดการดำเนินของแผนการปฏิรูปประเทศในปี 2565 จะใช้แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) เป็นกรอบในการดำเนินงานคู่ขนานไปกับแผนการปฏิรูป ประเทศฉบับเดิม โดยมุ่งเน้นในการขับเคลื่อนเฉพาะการดำเนินงานตามกิจกรรมปฏิรูปที่ส่งผลให้เกิด การเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ หรือที่เรียกว่า “กิจกรรม Big Rock” โดยมีแผนขับเคลื่อน กิจกรรม Big Rock เป็นเครื่องมือในการถ่วงระดับการดำเนินงานตามขั้นตอนและวิธีการของกิจกรรม Big Rock ตามที่กำหนดไว้ในแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งจะมีการรายงาน ความคืบหน้าในการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศต่อรัฐสภาให้ทราบอย่างต่อเนื่องเป็นระยะ ในทุกสามเดือน ตามมาตรา 270 ของรัฐธรรมนูญ¹ รวมทั้งจัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินการประจำปี เพื่อให้เห็นสถานะการบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนการปฏิรูปประเทศ

¹ มาตรา 270 ของรัฐธรรมนูญฯ กำหนดให้วุฒิสภา มีหน้าที่และอำนาจติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามหมวด 16 การปฏิรูปประเทศ โดยให้คณะรัฐมนตรีแจ้งความคืบหน้าในการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศต่อรัฐสภาเพื่อทราบทุกสามเดือน

ความเชื่อมโยงของยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ กับแผนการปฏิรูปประเทศ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 65 กำหนดให้รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกัน เพื่อให้เกิดพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายเดียวกันในการพัฒนาประเทศให้บรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง” ได้ตามที่กำหนดไว้อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งตามนัยมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2560 ได้จำแนกแผนออกเป็น 3 ระดับ โดยกำหนดให้ยุทธศาสตร์ชาติเป็นแผนระดับที่ 1 เพื่อใช้เป็นกรอบในการกำหนดนโยบายการบริหารราชการแผ่นดิน และจัดทำแผนระดับต่าง ๆ ให้มีความสอดคล้องและบูรณาการกันอย่างเป็นระบบ โดยมีแผนระดับที่ 2 อันได้แก่ **แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และ นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ** เป็นแนวทางการขับเคลื่อนประเทศในมิติต่างๆ เพื่อบรรลุตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติไปสู่การปฏิบัติ ผ่านการจัดทำแผนระดับที่ 3 ประกอบด้วย **แผนปฏิบัติการด้าน... แผนปฏิบัติราชการรายปี ราย 5 ปี หรือแผนอื่น ๆ** ที่จัดทำขึ้นโดยหน่วยงานของรัฐ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามแนวทางขับเคลื่อนและทำให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ของเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติได้อย่างเป็นรูปธรรม

วัตถุประสงค์ในการกำหนดแผนระดับที่ 2 แต่ละฉบับขึ้นมีเป้าประสงค์ที่แตกต่างกัน โดยหน่วยงานของรัฐจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจในหลักการของแผน 3 ระดับ รวมถึงมีความชัดเจนในหลักการและเป้าประสงค์ของแผนฉบับต่างๆ เพื่อให้สามารถถ่ายทอดและนำไปสู่การจัดทำแผนระดับ 3 โดยเฉพาะแผนปฏิบัติการราชการรายปีและราย 5 ปี เพื่อให้หน่วยงานของรัฐกำหนดแนวทางการปฏิบัติราชการให้ตอบโจทย์ตามเป้าประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยสามารถสรุปได้ดังนี้

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งเป็นแผนที่ถ่ายทอดเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติโดยกำหนดประเด็นการพัฒนาที่มีความบูรณาการและเชื่อมโยงระหว่างยุทธศาสตร์ชาติในด้านที่เกี่ยวข้องไว้อย่างครอบคลุมใน 23 ประเด็น

แผนการปฏิรูปประเทศ ที่มีจุดมุ่งเน้นให้เกิดการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขประเด็นปัญหาและอุปสรรคเชิงโครงสร้าง วิธีการ หรือกฎระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ เพื่อให้ประเทศมีรากฐานที่มั่นคงและเหมาะสมกับบริบทการพัฒนาประเทศในช่วง 5 ปีแรกของยุทธศาสตร์ชาติ

แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ที่มีการระบุทิศทางการพัฒนาประเทศที่ควรให้ความสำคัญและมุ่งดำเนินการในทุก ๆ 5 ปี โดยคำนึงถึงพลวัตและเงื่อนไขการพัฒนาที่ประเทศเผชิญอยู่

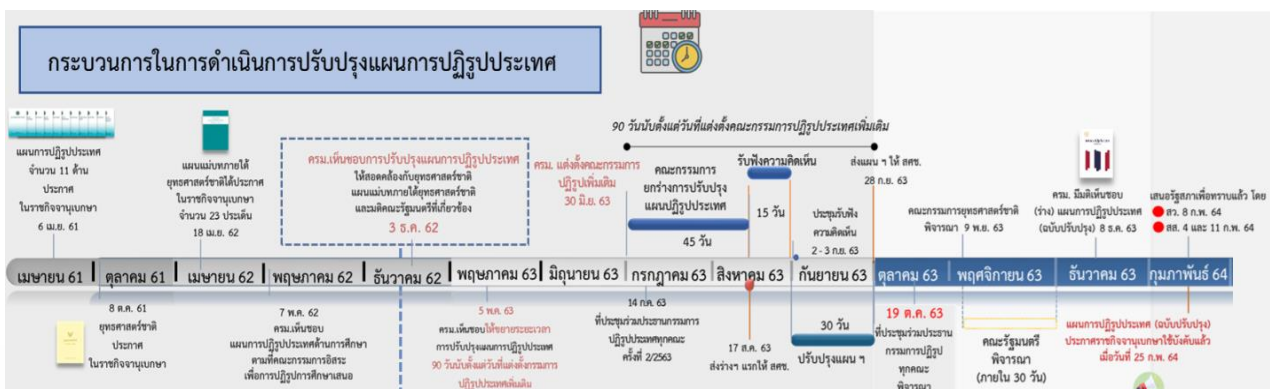
นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ ที่เป็นกรอบการดำเนินการป้องกัน แจ่งเตือน แก้ไข หรือระงับยับยั้งภัยคุกคามทุกรูปแบบ เพื่อธำรงไว้ซึ่งความมั่นคงแห่งชาติ

สาระสำคัญของแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง)

ด้วยแผนการปฏิรูปประเทศ ที่ได้ประกาศใช้ครั้งแรกเมื่อวันที่ 6 เมษายน 2561 เป็นช่วงเวลาที่เกิดขึ้นก่อนหน้าการประกาศบังคับใช้ยุทธศาสตร์ชาติ และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งได้ประกาศใช้เมื่อวันที่ 13 ตุลาคม 2561 และวันที่ 18 เมษายน 2562 ส่งผลให้**ต้องมีการปรับปรุงแผนการปฏิรูปประเทศเพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ** โดยเป็นการดำเนินการตามมาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. 2560 ที่กำหนดให้ในกรณีมีเหตุจำเป็นต้องแก้ไขปรับปรุงแผนการปฏิรูปประเทศด้านใดเพราะมีการแก้ไขเพิ่มเติมยุทธศาสตร์ชาติหรือแผนแม่บทหรือเพราะเหตุอื่นใดให้คณะรัฐมนตรีแจ้งให้คณะกรรมการปฏิรูปด้านนั้นดำเนินการแก้ไขปรับปรุงแผนการปฏิรูปประเทศด้านนั้นโดยเร็ว โดยให้นำความในมาตรา 11 มาใช้บังคับโดยอนุโลม ประกอบกับมีประเด็นข้อสังเกตในการดำเนินงานตามแผนการปฏิรูปประเทศ ที่อาจส่งผลกระทบต่อการบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายของการปฏิรูปประเทศที่กำหนดไว้ อาทิ โครงการและกิจกรรมส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นภารกิจปกติของหน่วยงาน มีโครงการและกิจกรรมจำนวนมาก กิจกรรมมีความซ้ำซ้อน มีเป้าหมายและตัวชี้วัดในระดับแผนขาดความชัดเจน โดยได้นำไปกำหนดเป็นแนวทางในการปรับปรุงแผนการปฏิรูปประเทศ โดยมุ่งเน้นให้ความสำคัญกับกิจกรรมที่จะส่งผลกระทบต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 3 ธันวาคม 2562 เห็นชอบการปรับปรุงแผนการปฏิรูปประเทศให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ และมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง โดยมอบหมายคณะกรรมการปฏิรูปประเทศดำเนินการตามขั้นตอนและกรอบระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด และให้มีการรับฟังความเห็นเพื่อประกอบการจัดทำแผนการปฏิรูปประเทศด้านที่รับผิดชอบให้มีความสมบูรณ์ ซึ่งสำนักงานฯ ในฐานะเลขานุการคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติและคณะกรรมการปฏิรูปประเทศ ได้นำเสนอตามขั้นตอนของกฎหมาย โดยที่ประชุมร่วมประธานกรรมการปฏิรูปประเทศ คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ และคณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) แล้วเมื่อวันที่ 19 ตุลาคม 2563 วันที่ 9 พฤศจิกายน 2563 และวันที่ 8 ธันวาคม 2563 ตามลำดับ และได้เสนอต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ 4, 8 และ 11 กุมภาพันธ์ 2564 ให้รับทราบเป็นที่เรียบร้อยแล้ว โดยได้ประกาศแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2564 เพื่อบังคับใช้โดยทั่วกัน

แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ประกาศบังคับใช้ในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2564 ประกอบด้วยแผนการปฏิรูปประเทศ 13 ด้าน โดยได้กำหนดรายละเอียดอันประกอบด้วย ผลอันพึงประสงค์ ผลสัมฤทธิ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ค่าเป้าหมายและตัวชี้วัดของการปฏิรูปประเทศแต่ละด้านไว้อย่างชัดเจน และมีความสอดคล้องและส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ โดยมุ่งเน้นดำเนินการผ่านกิจกรรมปฏิรูปประเทศที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญหรือกิจกรรม Big Rock ที่กำหนดไว้ไม่เกินกว่า 5 กิจกรรมต่อด้านการปฏิรูปประเทศ โดยมีการกำหนดให้มีหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักของแต่ละกิจกรรมไว้ในแผนฯ อย่างชัดเจน รวมมีกิจกรรม Big Rock ทั้งสิ้น 62 กิจกรรม และมีกฎหมายที่ควรปรับปรุงหรือจัดทำขึ้นใหม่ จำนวน 45 ฉบับ อย่างไรก็ตาม **แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) นี้ยังคงเป็นแผนระดับที่ 2 ตามนัยมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2560 ซึ่งจะดำเนินการคู่ขนานไปกับเล่มแผนการปฏิรูปประเทศฉบับเดิม ที่ประกาศใช้เมื่อเดือนเมษายน 2561** โดยหน่วยงานของรัฐต้องดำเนินการตามกิจกรรมปฏิรูปประเทศที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ (Big Rock) ให้เกิดการนำไปปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรมเพื่อผลอันพึงประสงค์ของการปฏิรูปประเทศบรรลุตามเป้าหมายในกรอบระยะเวลาที่กำหนด **โดยการปฏิรูปประเทศ ทั้ง 13 ด้าน มีเป้าหมายสำคัญสรุปได้ดังนี้**

1. ด้านการเมือง

มีเป้าหมายประสงค์เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองและกระบวนการนโยบายสาธารณะ การเมืองมีเสถียรภาพและความมั่นคงและเกิดความสามัคคี โปร่งใสและซื่อสัตย์ของชนในชาติ ตลอดจนเพื่อให้พรรคการเมืองและนักการเมืองยึดมั่นในประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชนเป็นหลัก

2. ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน

มีเป้าหมายประสงค์เพื่อให้มีความสำคัญในการเตรียมความพร้อมเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงในทุกมิติและรองรับผลกระทบของสถานการณ์ชีวิตวิถีใหม่ และทิศทางที่กำหนดไว้ตามยุทธศาสตร์ชาติ

3. ด้านกฎหมาย

มีเป้าหมายประสงค์เพื่อให้เกิดผลอันพึงประสงค์ในการมีกฎหมายที่ดีและมีเพียงพอที่จำเป็นตามหลักการของมาตรา 258 ค. ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

4. ด้านกระบวนการยุติธรรม

มีเป้าหมายประสงค์เพื่ออำนวยความสะดวกใน แต่ละขั้นตอนให้เป็นไปอย่างโปร่งใสแล้วเสร็จตามระยะเวลาที่กำหนด ประชาชนสามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยง่าย สร้างความเสมอภาค ลดความเหลื่อมล้ำ พัฒนาระบบการบริหารงานยุติธรรมให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ไม่เลือกปฏิบัติและเป็นธรรม

5. ด้านเศรษฐกิจ

มีเป้าหมายประสงค์เพื่อยกระดับศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ กระจายความเจริญและความเข้มแข็งของภาคสังคม และปรับบทบาท โครงสร้าง และกลไกสถาบันบริหารจัดการเศรษฐกิจของประเทศตามหลักแนวคิดการบริหารงานคุณภาพที่มีบทบาทสำคัญต่อการขับเคลื่อนประเด็นปฏิรูปเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ และลดความเหลื่อมล้ำให้เกิดผลสัมฤทธิ์

6. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

มีเป้าประสงค์เพื่อให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้รับการดูแล รักษา และฟื้นฟูอย่างเป็นระบบ มีประสิทธิภาพ และมีความสมบูรณ์ยั่งยืน เป็นฐานการพัฒนาประเทศทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งเกิดความสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ ลดความขัดแย้งของการพัฒนาที่ใช้ฐานทรัพยากรธรรมชาติ บรรเทาผลกระทบสิ่งแวดล้อมและลดภัยพิบัติทางธรรมชาติ และมีระบบบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพบนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนตามแนวทางประชารัฐ

7. ด้านสาธารณสุข

มีเป้าประสงค์เพื่อให้ผู้ป่วย ผู้เสี่ยงโรคและผู้สูงอายุได้รับบริการที่มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และทันสมัย มีความรอบรู้ด้านสุขภาพเพิ่มขึ้น สามารถป้องกันและลดโรคที่สามารถป้องกันได้ พร้อมทั้งผู้สูงอายุสามารถดูแลสุขภาพตนเองและได้รับการบริบาลและรักษาพยาบาลที่มีคุณภาพที่บ้านและในชุมชน

8. ด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ

มีเป้าประสงค์เพื่อมุ่งเน้นการสร้างดุลยภาพระหว่างเสรีภาพในการทำหน้าที่ของสื่อบนความรับผิดชอบต่อการใช้พื้นที่ที่มีความชอบธรรม และการใช้พื้นที่ดิจิทัลเพื่อการสื่อสารอย่างมีจรรยาบรรณ ดำรงรักษาเสรีภาพของการแสดงออก การรับรู้ของประชาชน ด้วยความเชื่อว่าเสรีภาพของการสื่อสารคือเสรีภาพของประชาชนตามแนวทางของประชาธิปไตย และมุ่งเน้นให้สื่อเป็นโรงเรียนของสังคมในการให้ความรู้แก่ประชาชน ปลูกฝังวัฒนธรรมของชาติ และปลูกฝัง ทศนคติที่ดี

9. ด้านสังคม

มีเป้าประสงค์เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำในสังคม การคุ้มครองกลุ่มเปราะบางในสังคม ตลอดจนการสร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงทรัพยากรและแหล่งทุนของประชาชน

10. ด้านพลังงาน

มีเป้าประสงค์เพื่อให้กิจการพลังงานมีการแข่งขันอย่างเป็นธรรมมากขึ้น ภายใต้กลไกตลาดที่เหมาะสม หน่วยงานภาครัฐมีการใช้พลังงานอย่างรับผิดชอบ ประหยัด คุ่มค่า และมีประสิทธิภาพ ตลอดจนมีการใช้พลังงานสะอาดที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รวมทั้งมีการเผยแพร่สื่อสารข้อมูลการวิเคราะห์ด้านพลังงาน เพื่อสนับสนุนการวางแผนและเตรียมความพร้อมระบบโครงสร้างพื้นฐานของประเทศ และสนับสนุนการเติบโตของพลังงานทางเลือก และสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชนอย่างต่อเนื่อง

11. ด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ

มีเป้าประสงค์เพื่อแก้ปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบ ให้มีการส่งเสริมสนับสนุน และให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการทุจริตประพฤติมิชอบ และให้มีมาตรการควบคุม กำกับ ติดตาม การบริหารจัดการของหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน โดยเฉพาะการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตของบุคลากร ใช้ดุลยพินิจโดยสุจริต ภายใต้กรอบธรรมาภิบาลและการกำกับกิจการที่ได้อย่างแท้จริง รวมถึงการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารภาครัฐให้ประชาชนสามารถเข้าถึงและตรวจสอบได้และสนับสนุนแนวร่วมปฏิบัติของภาคเอกชนในการต่อต้านการทุจริตเพื่อจัดปัญหาการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการติดต่อกับหน่วยงานภาครัฐ

12. ด้านการศึกษา

มีเป้าประสงค์เพื่อยกระดับคุณภาพของการจัดการศึกษา ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา มุ่งความเป็นเลิศและสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และปรับปรุงระบบการศึกษาให้มีประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากร เพิ่มความคล่องตัวในการรองรับความหลากหลายของการจัดการศึกษา และสร้างเสริมธรรมาภิบาล ซึ่งการศึกษาที่จะได้รับการปฏิรูปจะครอบคลุมถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิต มิได้จำกัดเฉพาะการจัดการศึกษาเพื่อคุณวุฒิตามระดับเท่านั้น

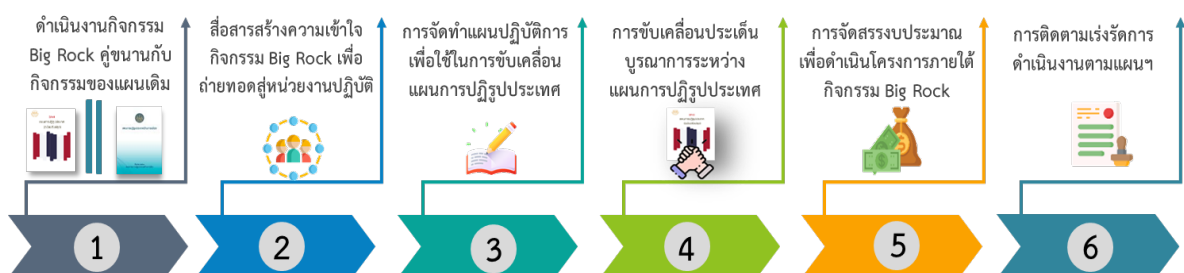
13. ด้านวัฒนธรรม กีฬา แรงงาน และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

มีเป้าประสงค์เพื่อให้ประชาชนมีคุณธรรมจริยธรรม เพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจฐานวัฒนธรรม ประชาชนออกกำลังกายและเล่นกีฬาอย่างสม่ำเสมอ รวมถึงมีความรอบรู้ด้านสุขภาพเพื่อพัฒนาสุขภาพให้แข็งแรง และเป็นฐานในการพัฒนากีฬาชาติ และกำลังคนของประเทศที่มีทักษะที่เอื้อต่อการสร้างผลิตภาพแรงงาน และคุณภาพชีวิตที่ดี

การขับเคลื่อนแผนการปฏิรูปประเทศสู่การปฏิบัติ

ด้วยห้วงเวลาอันใกล้ที่การดำเนินงานตามที่กำหนดไว้ในแผนการปฏิรูปประเทศจะสิ้นสุดลงในปี 2565 ทำให้ช่วงเวลาที่เหลืออยู่นี้ เป็นช่วงเวลาที่สำคัญที่จะขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศให้บรรลุผลได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยการดำเนินงานตามแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) มุ่งเน้นให้ความสำคัญไปที่การดำเนินการตามกิจกรรมปฏิรูปที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ หรือที่เรียกกันว่า “กิจกรรม Big Rock” อันมีที่มาจากการที่คณะกรรมการปฏิรูปประเทศแต่ละด้านได้พิจารณา กำหนดกิจกรรมที่เห็นว่ามีมีความจำเป็นต้องให้ความสำคัญในการดำเนินการเพื่อจะให้เกิดการเปลี่ยนแปลง โดยตรงขึ้นกับประชาชนเพื่อนำมากำหนดเป็นกิจกรรม Big Rock ที่จะต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในปี 2565 ตามกรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญฯ

คณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 8 ธันวาคม 2563 มีมติเห็นชอบแนวทางการขับเคลื่อนแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) สู่การบรรลุผลสัมฤทธิ์ในช่วงเวลาที่กำหนดไว้ในแผนการปฏิรูปประเทศ โดยสำนักงานคณะกรรมการปฏิรูปประเทศ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ต้องร่วมกันดำเนินการดังนี้

- 1** การดำเนินกิจกรรมของแผนการปฏิรูปประเทศเดิม ให้ดำเนินการคู่ขนานกับกิจกรรม Big Rock โดยให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบรับไปดำเนินการในลักษณะภารกิจปกติของหน่วยงาน
- 2** การสื่อสารสร้างความเข้าใจกิจกรรม Big Rock เพื่อถ่ายทอดสู่หน่วยงานปฏิบัติ ให้เข้าใจในเป้าหมาย ผลลัพธ์ และการดำเนินการเพื่อขับเคลื่อนกิจกรรมปฏิรูปประเทศที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ (Big Rock) เพื่อให้เกิดการถ่ายทอดไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม
- 3** การจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อใช้ในการขับเคลื่อนแผนการปฏิรูปประเทศ ผ่านเครื่องมือแผนขับเคลื่อนกิจกรรม Big Rock เพื่อแสดงให้เห็นถึงผลลัพธ์ของแต่ละช่วงเวลาที่ต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จ หน่วยงานร่วมดำเนินการที่เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนกิจกรรม Big Rock นั้น ๆ รวมถึงโครงการ/การดำเนินงานที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย ซึ่งทำให้สามารถติดตาม เฝ้าระวัง การดำเนินงานและแก้ไขปัญหาได้อย่างตรงจุด เพื่อให้สามารถดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่อง มีประสิทธิภาพ และบรรลุผลตามกรอบเวลาที่กำหนดได้อย่างแท้จริง
- 4** การขับเคลื่อนประเด็นบูรณาการระหว่างแผนการปฏิรูปประเทศ โดยหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก หน่วยงานร่วมดำเนินการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องมีการประสานบูรณาการการทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิด เพื่อให้สามารถการดำเนินการได้ตามขั้นตอนและวิธีการที่ระบุไว้ในแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุผลของเป้าหมายย่อยตามระยะเวลาที่กำหนด
- 5** การจัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินโครงการภายใต้กิจกรรม Big Rock ซึ่งโครงการภายใต้กิจกรรม Big Rock จำเป็นต้องมียกงบประมาณรองรับการดำเนินการที่เพียงพอและทันต่อการดำเนินโครงการเพื่อขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามกรอบเวลาที่กำหนด
- 6** การติดตามเฝ้าระวังการดำเนินงานตามแผนการปฏิรูปประเทศ ให้มีการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานตามแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทราบสถานะความคืบหน้าและสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างทันท่วงที นำไปสู่การบรรลุเป้าหมายอันพึงประสงค์ได้ตามที่กำหนด

ทั้งนี้ ในการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศไปสู่การปฏิบัตินั้น **ทุกหน่วยงานของรัฐมีหน้าที่ในการดำเนินการให้เป็นไปตามขั้นตอนและวิธีการที่กำหนดไว้ในแผนการปฏิรูปประเทศแต่ละด้าน เพื่อให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ดังเป้าหมายตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฯ** โดยหน่วยงานผู้รับผิดชอบที่กำหนดไว้ในแผนการปฏิรูปประเทศจะต้องดำเนินการแปลงแผน ขั้นตอน และวิธีการดำเนินการตามที่กำหนดไว้ในแผนการปฏิรูปประเทศแต่ละด้าน ไปสู่การกำหนดแผนงาน/โครงการเพื่อดำเนินการภายในกรอบระยะเวลาของขั้นตอนและวิธีการนั้น ๆ ที่กำหนดไว้ในแผนการปฏิรูปประเทศ โดยอาจดำเนินการในลักษณะแผนงาน โครงการ หรือ กิจกรรมที่ต้องใช้งบประมาณจากแหล่งต่าง ๆ หรืออาจเป็นการกำหนดมาตรการ การปรับปรุงกฎระเบียบ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการดำเนินงานขององค์กร การปรับปรุงขั้นตอนการดำเนินงาน ซึ่งอาจไม่ต้องใช้วงเงินจากแหล่งเงินงบประมาณหรือแหล่งเงินใด รวมถึงการทำงานในลักษณะบูรณาการร่วมกัน เพื่อให้ได้มาซึ่งผลอันพึงประสงค์ของการปฏิรูปประเทศ โดยมี สศช. ในฐานะสำนักงานเลขานุการคณะกรรมการปฏิรูปประเทศ ทำหน้าที่ให้การสนับสนุนข้อมูลและความเห็นเชิงวิชาการ เพื่อใช้ประกอบในการพิจารณาดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศด้านต่าง ๆ รวมถึงมีหน้าที่ในการประสานและดำเนินการให้หน่วยงานของรัฐ ประชาชน ตลอดจนทุกภาคส่วน ให้มีส่วนร่วมในการดำเนินการตามแผนปฏิรูปประเทศแต่ละด้าน รวมทั้งดำเนินการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องต่อการขับเคลื่อนแผนการปฏิรูปประเทศ

เครื่องมือในการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศสู่การปฏิบัติ

แผนขับเคลื่อนกิจกรรมปฏิรูปประเทศที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ หรือแผนขับเคลื่อนกิจกรรม Big Rock เป็นเครื่องมือสำคัญ ที่ถูกกำหนดขึ้นเพื่อใช้ในการถ่ายระดับการดำเนินงานตามขั้นตอนและวิธีการของกิจกรรม Big Rock ของแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ไปสู่การปฏิบัติให้เห็นเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น โดยมีหลักการสำคัญคือทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรม Big Rock นั้น ๆ เข้าใจเป้าหมาย ผลลัพธ์ และการดำเนินการ เพื่อขับเคลื่อนกิจกรรม Big Rock ให้เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ โดยแผนขับเคลื่อนกิจกรรม Big Rock ได้แสดงให้เห็นถึงผลลัพธ์ของแต่ละช่วงเวลาที่ต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จ หน่วยงานร่วมดำเนินการที่เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนกิจกรรม Big Rock นั้น ๆ รวมถึงโครงการ/การดำเนินงานที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย ซึ่งทำให้สามารถติดตามการดำเนินการปฏิรูปประเทศในแต่ละช่วงเวลาได้อย่างตรงจุด และทราบถึงประเด็นปัญหาอุปสรรคที่ทำให้ล่าช้าหรือไม่สามารถดำเนินการได้ เพื่อร่วมกันคิด แก้ไข และเร่งรัดการดำเนินการต่าง ๆ ให้การขับเคลื่อนกิจกรรม Big Rock เป็นไปได้อย่างต่อเนื่องมีประสิทธิภาพ และสามารถบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยรายละเอียดของแผนขับเคลื่อนกิจกรรม Big Rock ประกอบด้วย

- **หน่วยงานร่วมดำเนินการ** เป็นหน่วยงานร่วมในการดำเนินการขับเคลื่อนกิจกรรม Big Rock ซึ่งจำเป็นต้องมีโครงการ/การดำเนินงานที่สนับสนุนการบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้
- **เป้าหมายย่อย** เป็นเป้าหมายความสำเร็จที่ถ่ายระดับมาจากผลการดำเนินการตามขั้นตอนและวิธีการของกิจกรรม Big Rock โดยกำหนดผลที่จะเกิดขึ้นเมื่อสิ้นสุดไตรมาส ซึ่งจะเป็ข้อมูลสำหรับการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของโครงการ/การดำเนินงานที่ขับเคลื่อนกิจกรรม Big Rock อย่างเป็นรูปธรรม
- **ระยะเวลาที่แล้วเสร็จ** เป็นการแสดงช่วงระยะเวลาที่คาดว่าจะแล้วเสร็จของแต่ละเป้าหมายย่อย เพื่อใช้ในการกำกับ ติดตาม เร่งรัดการดำเนินการให้เป็นไปตามขั้นตอนและระยะเวลาที่กำหนด
- **โครงการและการดำเนินงานที่ส่งผลต่อเป้าหมายของกิจกรรม Big Rock** เป็นรายการของโครงการ/การดำเนินงานที่รองรับการขับเคลื่อนกิจกรรม Big Rock ซึ่งโครงการ/การดำเนินงานนั้นจะส่งผลให้เกิดผลผลิตตามเป้าหมายย่อยภายในระยะเวลาที่กำหนด โดยมีรายละเอียดของช่วงเวลาดำเนินการ แหล่งที่มาและวงเงินงบประมาณที่ใช้ โดยอาจดำเนินการในลักษณะแผนงาน/โครงการหรือกิจกรรมที่ต้องใช้งบประมาณจากแหล่งต่าง ๆ หรืออาจเป็นการดำเนินการกำหนดมาตรการ การปรับปรุงกฎระเบียบ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการดำเนินงานขององค์กร การปรับปรุงขั้นตอนการดำเนินงาน ซึ่งอาจไม่ต้องใช้วงเงินจากแหล่งเงินงบประมาณหรือแหล่งอื่นใด รวมถึงการทำงานในลักษณะบูรณาการร่วมกัน โดยคณะกรรมการปฏิรูปประเทศได้มีการพิจารณาจัดลำดับความสำคัญของโครงการ/การดำเนินงานที่รองรับกิจกรรม Big Rock ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายตามแผนการปฏิรูปประเทศเพื่อใช้เป็นข้อมูลสำหรับเร่งรัด ติดตาม และให้ความสำคัญในการจัดสรรงบประมาณให้สามารถดำเนินโครงการได้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

ด้วยหลักการของแผนขับเคลื่อนกิจกรรม Big Rock ที่มีการกำหนดเป้าหมายย่อย กิจกรรม และผู้เกี่ยวข้อง ในการดำเนินการขับเคลื่อนแต่ละกิจกรรม Big Rock รวมถึงเป้าหมายความสำเร็จที่คาดว่าจะได้รับในแต่ละช่วงเวลา จะทำให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลสามารถดำเนินงานตามแผนการ ปฏิรูปประเทศได้อย่างทันการณ์ ตรงจุดและมีประสิทธิภาพมากขึ้น เนื่องจากมีข้อมูลประกอบการพิจารณาที่สามารถแสดงให้เห็นความก้าวหน้าในการดำเนินงานสะสม และประเด็นปัญหาที่แท้จริงในการดำเนินงานแต่ละ ช่วงเวลาได้ชัดเจน ดังนั้น แผนขับเคลื่อนกิจกรรม Big Rock จึงถือว่าเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่จะนำทางให้ แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ซึ่งเป็นแผนระดับ 2 ให้สามารถบรรลุผลสัมฤทธิ์ที่กำหนดไว้ได้ตาม เป้าประสงค์และเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฯ นำไปสู่การบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติในที่สุด

การกำกับ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานตามแผนการปฏิรูปประเทศ

ข้อมูลในการกำกับ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานตามแผนขับเคลื่อนกิจกรรม Big Rock ผ่านระบบ ติดตามและประเมินผลแห่งชาติ (Electronic Monitoring and Evaluation System of National Strategy and Country Reform : eMENSCR) ได้มีการพัฒนาให้รองรับการติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินงานตาม แผนขับเคลื่อนกิจกรรม Big Rock โดยใช้ข้อมูลรายละเอียดจากแผนขับเคลื่อนกิจกรรม Big Rock เป็นข้อมูล ดั้งเดิมเพื่อใช้ในการรายงานความก้าวหน้าในการดำเนินงานทุกสิ้นไตรมาส โดยกำหนดให้หน่วยงานร่วมดำเนินการ รายงานความก้าวหน้าผลการดำเนินโครงการ/การดำเนินงานที่ทุกหน่วยงานของรัฐต้องนำเข้าระบบ eMENSCR ตามที่กำหนดไว้ในระเบียบว่าด้วยการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินการตาม ยุทธศาสตร์ชาติ และแผนการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. 2562 ภายใน 1 เดือนนับจากวันสิ้นสุดไตรมาส และให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักในแต่ละกิจกรรม Big Rock รายงานความสำเร็จของเป้าหมายย่อย (Milestone: MS) โดยเปรียบเทียบความสำเร็จตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในแผนขับเคลื่อนฯ เพื่อใช้เป็นข้อมูล ประกอบการจัดทำรายงานความคืบหน้าในการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศเสนอต่อคณะรัฐมนตรี และรายงานรัฐสภาพรบททุก 3 เดือน ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 270 ของรัฐธรรมนูญฯ ต่อไป

การใช้งานระบบติดตามและประเมินผลแห่งชาติ (eMENSCR)

สำหรับการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานตามแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง)

ข้อมูลจากระบบ eMENSCR เพื่อใช้ในการกำกับ ติดตามกิจกรรม Big Rock ตามแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง)

1 ความก้าวหน้าของโครงการ/การดำเนินงานภายใต้แผนขับเคลื่อน Big Rock ผู้รายงาน : เจ้าของโครงการ

รับผิดชอบในการนำเข้าสู่ข้อมูลรายละเอียดโครงการ/การดำเนินงานให้ครบถ้วน และรายงานความก้าวหน้าโครงการ/การดำเนินงานในส่วน M6 ผ่านระบบ eMENSCR ภายใน 1 เดือน นับจากวันสิ้นสุดไตรมาส

ดำเนินการตามระเบียบว่าด้วยการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล การดำเนินการตาม ยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. 2562

2 ความก้าวหน้าของเป้าหมายย่อยของกิจกรรม Big Rock ผู้รายงาน : หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก

รับผิดชอบในการประมวลผลข้อมูลความก้าวหน้าโครงการ/การดำเนินงาน เพื่อนำมารายงานความก้าวหน้าเป้าหมายย่อย (MS) พร้อมทั้งระบุปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินงาน โดยวิเคราะห์ระดับความสำเร็จในภาพรวมของกิจกรรม Big Rock ในทุกสิ้นไตรมาส ผ่านระบบ eMENSCR

การรายงานความคืบหน้าในการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศ ตามมาตรา 270 ของรัฐธรรมนูญฯ

โดยสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในฐานะสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการปฏิรูป มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดทำรายงานความคืบหน้าในการดำเนินงานตามแผนการปฏิรูปประเทศต่อรัฐสภาทราบทุก 3 เดือน โดยใช้ข้อมูลที่หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักและหน่วยงานร่วมดำเนินการได้รายงานความคืบหน้าฯ ผ่านระบบ eMENSCR ซึ่งเป็นการรายงานผลความคืบหน้าของกิจกรรม Big Rock เปรียบเทียบความสำเร็จของการดำเนินงานกับเป้าหมายย่อย ในแต่ละช่วงเวลาตามที่กำหนดไว้ในแผนขับเคลื่อนฯ เพื่อแสดงให้เห็นสถานะการดำเนินการปัจจุบัน เปรียบเทียบกับระยะเวลาความสำเร็จของเป้าหมายย่อย (MS) ที่กำหนดไว้ และได้สรุปสถานะการดำเนินการให้เห็นว่าในแต่ละเป้าหมายย่อยมีความล่าช้ากว่าแผน หรือเป็นไปตามแผน หรือเร็วกว่าแผน รวมทั้งอธิบายรายละเอียดของการดำเนินงาน ข้อจำกัดและประเด็นท้าทายเพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการติดตาม เร่งรัด และนำประเด็นปัญหาไปแก้ไขได้อย่างตรงจุดต่อไป

การรายงานสรุปผลการดำเนินการประจำปี

สำนักงานฯ ได้การจัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินการประจำปีตามแผนการปฏิรูปประเทศ โดยประเมินสถานะการบรรลุเป้าหมายของการปฏิรูปประเทศทั้ง 13 ด้าน เพื่อรายงานความก้าวหน้าในการดำเนินงาน ปัญหา อุปสรรค ประเด็นท้าทาย และข้อเสนอแนะ โดยจะต้องเสนอต่อที่ประชุมร่วมประธานกรรมการปฏิรูปประเทศเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ และรายงานต่อคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ คณะรัฐมนตรี หัวหน้าหน่วยงานของรัฐในฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายตุลาการ องค์การอิสระ องค์การอัยการ และรัฐสภาทราบ ตลอดจนเผยแพร่ต่อประชาชนที่สนใจ และภาคส่วนต่าง ๆ ในสังคมได้ใช้เป็นข้อมูลในการเข้ามามีส่วนร่วมขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ตามรัฐธรรมนูญและแผนการปฏิรูปประเทศต่อไป

